

2.1.3. Чоловічий вокальний квартет «Акорд»

Вокальний чоловічий квартет «Акорд» бере свій початок з 1998 року, з часу навчання його учасників на музично-педагогічному факультеті Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Його учасниками стали студенти першого курсу Володимир Футорський (I тенор), Володимир Гапій (II тенор), Ярослав Пиріг (баритон), Віктор Забчук (бас). Художнє керівництво квартету очолив завідувач кафедри вокально-хорових дисциплін, доцент, заслужений артист України, Євген Гунько [7]. До цього учасники квартету вже мали досвід співу в ансамблі, ще будучи учнями Теремовлянського вищого училища культури й співаючи в чоловічому вокальному ансамблі «Октава» під керівництвом викладача училища, заслуженого артиста України Миколи Мечника.

Вже з перших днів роботи з чоловічим квартетом Є. Гунько як мистецький керівник звертав увагу на поглиблення їхніх вокально-технічних навиків у сфері чотириголосого виконавства. Зокрема, крім поглиблення їхніх суто вокальних даних (володіння глибоким діафрагматичним диханням, позиційним співом, вмінням легко переходити з одного регістру в інший і т. п.), викладач особливої уваги надавав їхньому злагодженому гармонійному звучанню. Зазвичай він, крім простих гармонічних чотириголосих каденцій, використовував прості аранжування народних пісень, співаючи їх в різних тональностях. Таким чином керівник розширював їхній тональний діапазон та вміння звучати в різних регістрах як єдиний організм. Через те, колектив почав звучати по-новому, більш злагоджено, з намаганням до професіоналізації ансамблевого співу.

Вже під кінець першого року навчання учасники чоловічого квартету «Акорд» мали у своєму репертуарі біля десятка творів. Серед них: «Ой чий то кінь стоїть» (українська народна пісня в обробці Є. Гунька), «Ой у лузі березовім» (повстанська пісня в обробці Є. Гунька), «Накрила нічка гори» (слова і музика Романа Купчинського), «Ставок заснув» (музика Генріха Пфейля в обробці Є. Гунька).

Уже на другому році навчання «акордівці» поповнили свій репертуар й піснями народів світу: «Тірольська пісенька» (музика Лотара Оліаса), «Серенада» (музика Франца Шуберта), «Ave Maria» (музика Франца Шуберта).

На особливу увагу заслуговує репертуар виконуваний вокальним чоловічим квартетом «Акорд» як на сцені обласної філармонії так і на інших концертних майданчиках. У цілому, репертуарний список колективу нараховує біля 200 творів, зокрема, це українські народні пісні та пісні народів світу, музична класика, духовні піснеспіви, зразки сучасної вокальної музики. Здебільшого це вивільнені від виконавських штампів високохудожні твори, які витримали випробування часом.

Саме ці твори стали основою для випуску їхніх п'ятьох музичних аудіо-альбомів: «Допоки музика звучить», «Ой радуйся земле», «Нехай святиться Ім'я Твоє», «Душі криниця», «Z miłością do pieśni». Зокрема, альбом «Допоки музика звучить» містить аудіозаписи таких творів: «Ставок заснув» (музика Г. Пфейля в обробці Є. Гунька), «Ой, чий то кінь стоїть» (українська народна пісня в обробці Є. Гунька), «Серенада» (музика Ф. Шуберта) та інших. Альбом «Ой, радуйся земле» містить такі колядки та щедрівки, зокрема, популярні та рідко виконувані зразки цього жанру: «Дивная новина», «Ангели в небі», «Спи, Ісусе», «Роздество Христове» тощо. Серед щедрівок – «Сійся, родися», «По горі, горі пави ходили», «Ой, купалася чорна галочка», «Маланка», «Коза». З програмою колядок і щедрівок квартет неодноразово

виступав на концертній естраді, в обрядових діях та в церковних храмах. Колядки у виконанні «Акорду» – пісні релігійного змісту, які відображають обставини народження Христа. Вони підлягають церковній виконавській традиції: неспішний темп, величавість, урочистість звучання, а щедрівки мають релігійно-світський або цілком світський сюжет, виконуються у певних побутових обставинах, у їх відтворенні передбачено застосування прийомів театралізації, відповідного одягу та атрибутики. Ці виконавські критерії сповна реалізуються у творчій практиці колективу [7].

Особливо активною є концертна діяльність колективу. Уже з перших днів навчання на музично-педагогічному факультеті учасники вокального квартету «Акорд» брали участь у концертах як у своєму навчальному закладі, так і поза його межами.

Так, у 1998 році після презентації першої мистецької програми чоловічого вокального квартету під поетичною назвою «Допоки музика звучить» у студентському культурно-мистецькому центрі «Світлиця» Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка кореспондент обласної газети «Вільне життя» Тетяна Вербицька зазначила: «Чотири голоси злилися воедино. Четверо випускників Тербовлянського училища культури, а нині – першокурсників музично-педагогічного факультету, уже з перших акордів викликали бурю овацій та вигуків «браво» студентів та викладачів. Зачарована дивосплетінням першого тенора Володимира Футорського, баритона Ярослава Пирога, баса Віктора Забчука та другого тенора Володимира Гапія, я не впізнавала загальновідомих мелодій українських народних пісень, подумки перекладала рядки «Санта Лючії», яка виконувалась частково італійською, аплодувала в такт танцювальним па «Гандзі», заворожено слухала «Серенаду» Шуберта і «Тірольську пісеньку»

Оліаса... Прекрасно доповнили й урізноманітнили концертну програму музиканти інструментального ансамблю, а скрипка в руках Олега Малиновського, здавалося, виривала слухачів з реальності й вабила на далекі гуцульські верховини чи у запаморочливу карусельну круговерть. Дай Боже, аби нова зірка, народжена того вечора у «Світлиці», спалахнула і на вседержавному горизонті. Бо, повірте, вона цього варта» [3]. У програмі чоловічого вокального квартету прозвучали українські, бразильські, неаполітанські народні пісні, повстанська народна пісня «Пливе кача», а також такі твори: «Червона троянда» (музика Анатолія Горчинського, слова Богдана Демкова), «Лист Роксані» із кінофільму «Сирано де Бержерак» (музика Георгія Портнова) та інші твори. Концертмейстери чоловічого вокального квартету – Антоніна Канюка та Віталій Михальчишин. У коцерті і брало участь фортепіанне тріо у складі Антоніни Канюки, Світлани Дунець та Тетяни Сторчик.

13 червня 2002 року мистецька програма «Допоки музика звучить» у виконанні «Акорду» прозвучала у залі Тернопільської обласної філармонії. Крім «Акорду» у концерті брав участь й інструментальний ансамбль «Музики» (мистецький керівник – заслужений працівник культури України, доцент Анатолій Баньковський). Склад інструментального ансамблю представляли наступні студенти: Ірина Черненко (скрипка), Маркіян Плахцінський (кларнет), Віталій Михальчишин (контрабас), Руслан Рутецький (баян), Роман Мелех (ударні інструменти).

У цьому ж році учасники вокального квартету «Акорд» здійснили концертне туре містами Німеччини. Для тамтешньої публіки вони представляли українське національне вокальне мистецтво.

14 січня 2003 року відбувся дебют колективу у Тернопільській обласній філармонії з різдвяною програмою «Ой, радуйся, земле» у якій прозвучали колядки, щедрівки, віншування [1]. Як зазначає Олена Родько, під час виконання кожного номера «аплодисменти були такими ж щирими, як і трепетне виконання юнаків» [26]. Кульмінацією виступу стала «Пісня Елізи» з оперети Фредеріка Лоу «Моя чарівна леді» (солістка Уляна П'юрко), яка була одягнена у середньовічну бальну сукню, що надало їй виконанню відповідного настрою і колориту.

Новою сторінкою в історії вокального квартету «Акорд» став 2004 рік. Саме тоді цей колектив здобув статус окремої творчої одиниці при Тернопільській обласній філармонії (мистецький керівник – заслужений артист України Євген Гунько, концертмейстер – Антоніна Канюка). У цей час Є. Гунько з новою силою продовжував скрупульозно відпрацьовувати їхні вокально-технічні навички, використовуючи все нові й нові як мелодичні так і гармонічні розспівки. Це сприяло володінню найбільш точними нюансами як у технічному так і в динаміко-агогічному відношеннях.

Пам'ятними для «Акорду» стали концертні поїздки у 2006 та 2007 роках у міста Запоріжжя та Хмельницький, де колектив зустрічали схвальними оцінками і бурхливими оплесками. У цьому ж році колектив брав участь у святкуванні Шевченківських днів у с. Негостинне (Румунія).

Цікавим виявився й сольний концерт чоловічого вокального квартету «Акорд», що відбувся 5 червня 2008 року у Тернопільській обласній філармонії за участю симфонічного оркестру під керівництвом Мирослава Кріля. У програмі, яка складалася із двох відділень, прозвучало біля 25 творів, серед яких було чимало нових. Художній керівник квартету заслужений артист України Є. Гунько є автором низки інструментальних аранжувань для

симфонічного оркестру, який супроводжував спів «акордівців». У концерті брала участь й солістка обласної філармонії Наталія Присіч, що спільно з вокальним квартетом виконала твір «Ave Maria» Франца Шуберта.

У концерті, крім уже виконуваних прозвучали й нові твори: «Світе тихий» (музика Артемія Веделя); «Алілуя» (музика Ромуальда Твардовського), «Стою я в лісі» (повстанська пісня в обробці Євгена Гунька), «Полетів би-м на край світа» (лемківська народна пісня в обробці Євгена Гунька), «За байраком байрак» (музика Євгена Гунька, слова Тараса Шевченка.), «Червона троянда» (музика Анатолія Горчинського, слова Богдана Демкова), «Три весни» (музика Євгена Гунька, слова Володимира Матвієнка), «Марикіта» (бразильська народна пісня в обробці Євгена Гунька), «Пісня Мадлен» із оперети «Бал в Савойї» Пала Абрахама (український текст Марії Гунько), «Гей степами» (повстанська пісня в обробці Євгена Гунька), «Прощальна» (музика Євгена Гунька, слова Марії Гунько) та інші твори [8].

У 2011 році частково змінився творчий склад квартету «Акорд» (замість баритона Ярослава Пирога його місце зайняв Ярослав Якимчук; а місце баса Віктора Забчука заступив Юрій Коханський). У скорому часі вони, завдяки постійним репетиціям швидко опанували співочі традиції квартету й стали повноцінними виконавцями концертних програм. Вокальний квартет «Акорд» почав звучати ще органічніше і якісніше.

Саме з цим складом чоловічий вокальний квартет «Акорд» виступив з концертом у залі Тернопільської обласної філармонії. До концертної програми увійшла низка духовних творів, а саме: «Отче наш», «Достойно і правдиво є» Михайла Вербицького, «Святий Боже» та «Хваліте Господа з небес» Олександра Кошиця, «Світе тихий» Артемія Веделя, канти «Нехай святиться Ім'я Твоє», «Через поле широкее», «Кант покаяння» Михайла Гайворонського та ін. Крім них

було представлено й композиції зарубіжних авторів, а саме: «Ave Maria» (музика Франца Шуберта), «Kyrie eleison» (музика Франца Шуберта), «Adoramus te, Christe» (музика Джованні П'єрлуїджі да Палестрина), «Alleluia» (музика Ромуальда Твардовського). На особливу увагу заслуговує виконання «Великоднього канту» із пасхальних наспівів, оскільки він виконувався «акордівцями» українською, грецькою, латинською, польською, німецькою, грузинською мовами. Зазначені вище твори склали основу аудіо-альбому «Нехай святиться Ім'я Твоє».

Треба зауважити, що найбільшою проблемою у підборі репертуару для чоловічого вокального квартету є відсутність творів на духовну тематику, адже ці твори призначені для хорового чи сольного співу, до того ж церковна традиція східного обряду опирається головню на акапельне виконавство. З огляду на це репертуар квартету – це здебільшого аранжування із мішаного чи однорідного хору та музичні обробки одноголосних мелодій з урахуванням індивідуальних виконавських можливостей учасників квартету, які незмінно пише для колективу їхній художній керівник Є. Гунько.

Із сольною програмою духовної музики квартет «Акорд» також виступив у обласному художньому музеї, у м. Зборів та перед багатьма парафіяльними громадами Зборівського району. На запрошення Спільки українців Польщі колектив демонстрував своє мистецтво співу у містах Люблін, Жешув, Гожув Великопольський та в культурному центрі лемків у м. Познані.

Новою сторінкою у виконавській традиції вокального чоловічого квартету «Акорд» є спів Святої Літургії різних авторів. Серед них: фрагменти з літургії Миколи Леонтовича, Кирила Стеценка, Йосипа Кишакевича, Станіслава Людкевича. Часто «Акорд» виконує Святу літургію у храмах м. Тернополя (Катедральний собор

Непорочного зачаття Пресвятої Богородиці, храми св. Петра і Павла, Архистратига Михаїла), у сільських церквах (с. Августівка і с. Ходачкова Козівського району, с. Зарваниці і с. Гниловодів Теребовлянського району, с. Зозулинці і с. Поділля Заліщицького району), а також брав участь в релігійних відправах у польських костелах [7].

У 2014 році вокальний чоловічий квартет «Акорд» відзначив п'ятнадцятиріччя творчої діяльності на сцені Тернопільської обласної філармонії. У концертній програмі колективу звучали українські народні пісні, пісні народів світу, твори композиторів-класиків, духовна музика, пісні сучасних композиторів. Так, слухачі мали можливість почути зворушливу пісню «Ангелику», присвячену Небесній Сотні, слова до якої написав тернопільський поет Олег Герман, а на музику їх поклав Володимир Верней.

Вдалим доповненням до успіху концерту склав супровід симфонічного оркестру під орудою викладача кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, заслуженого діяча мистецтв України Мирослава Кріля. Він не тільки супроводжував спів «Акорду», а й віртуозно виконав низку музичних творів. З цього приводу Дарія Чубата зазначає: «кожен з присутніх, слухаючи спів «акордистів», наповнював своє серце рідним словом, музикою і отримувал не тільки насолоду від гармонійного виконання, а й відчував у собі їхню потужну силу» [38]. Крім цього про концерт вона сказала й наступне: «Упродовж концерту акапельно звучали українські народні та італійські пісні. Захоплення викликав оригінальний спів без слів мелодії «Танцю маленьких лебедів» з балету Петра Чайковського «Лебедине озеро» в аранжуванні Євгена Гунька. Диригуючи оркестром, останній разом з «Акордом» на високому рівні донесли до слухачів повстанську пісню «Гей степами» та легендарну сосюрівську «Любіть Україну».

Публіка тепло приймала артистів. Кожен твір, окрім оплесків, супроводжували вигуки «Браво!» та «Молодці!» Золоте вітрило сонцеспіву «Акорду» та чарівна музика огортали присутніх у залі любов'ю, теплом, високим патріотизмом. Така вже сила справжнього мистецтва» [38].

У цьому ж році, у зв'язку з військовими подіями, які сталися в Україні, колектив вокального чоловічого квартету «Акорд» перестав працювати при Тернопільській обласній філармонії і став самостійною творчою одиницею.

У липні 2016 року колектив представляв національну культуру та пісню концертами на підтримку українських громад в іспанських автономних областях Валенсії та Каталонії, за що отримав подяку від Генерального консула України в Барселоні. Колектив знайомив жителів Іспанії з українською піснею у Службі мовної політики університету Валенсії, взявши участь у відкритому уроці «Пісні в Україні» разом зі студентами цього ж навчального закладу.

17 травня 2017 року чоловічий вокальний квартет «Акорд» виступив з сольним концертом «З любов'ю до пісні» у залі Тернопільського міського палацу культури «Березіль» імені Леся Курбаса. З цього приводу Ірина Гринчук зазначає: «Слухачі отримали змогу насолоджувалися вдало скомпонованою мистецькою програмою, яка включала вокальні перлини української авторської пісні (зокрема, славетні «Чорнобривці», «Любисток», «Душі криниця» та ін.), цікаві аранжування зарубіжних пісенних взірців і навіть «вокалізацію» інструментальної увертюри до опери «Севільський цирульник» Д. Россіні. Все це – свідчення високої співочої культури, вокальної техніки виконавців. Відзвучав останній акорд «Акорду»... Залишилася магія співу, «післядія музики», новим емоційно-ціннісним пережитим змістом наповнилися для студентів «складні терміни» з «Основ музичної інтерпретації!» Публіка не поспішала залишати зал, хотілося спілкуватися вже не

музикою як універсальною мовою і мовленням (озвученням музичних інтонацій, «перетворенням матеріальної звукової плоти у духовну»), а про музику, про наших талановитих музикантів...» [5].

Творча співпраця колективу з Є. Гуньком принесла «акордівцям» численні визнання й здобутки в царині конкурсних змагань. Квартет – учасник Міжнародного студентського фестивалю у м. Бельфорті (Франція, 2000 р.), фестивалю «Лемківська ватра» у м. Гожуві Великопольському (Польща, 2005 р.) [10].

Учасники квартету також брали участь міжнародному фестивалі-конкурсі «Я там, де є благословення», який відбувся у м. Тернополі у 2011 році й отримали I премію. Крім цього пам'ятною для квартету «Акорд» стала участь у II Міжнародному конкурсі вокальних ансамблів імені Дмитра Бортнянського, який відбувся у Києві у 2011 році. Своїм віртуозним виконанням Володимир Футорський, Володимир Гапій, Ярослав Якимчук та Юрій Коханський вразили імените журі, очолюване відомим українським композитором, народним артистом України Євгеном Станковичем, і здобули першу премію з-поміж 28 колективів. Обов'язковою умовою конкурсу було виконання твору Дмитра Бортнянського або його сучасників [33]. На особливу увагу заслуговує участь колективу у Всеукраїнському фестивалі-конкурсі українського кіно та пісні імені Івана Миколайчука «Миколайчук-Фест». Фестиваль відбувся у 2017 році у м. Вижниці й порадував учасників «Акорду» отриманням Гран-Прі.

У квітні 2016 року чоловічий вокальний квартет «Акорд» брав участь у польському телевізійному конкурсі «Тільки музика» та пройшов у його чвертьфінал. За майстерне виконання української народної пісні «Ой, чий то кінь стоїть» в обробці Є. Гунька колектив отримав від суддів чотири «так».

Протягом 2017 року чоловічий вокальний квартет «Акорд» репрезентував свою творчість у різних куточках України та за кордоном. Крім цього, учасники вокального квартету «Акорд» брали участь фестивалях та конкурсах, що проходили у Ізраїлі, Польщі, Іспанії, Італії, Ватикані. В усіх цих конкурсах і змаганнях «акордівці» здобули високі нагороди.. Особливо насиченим для учасників квартету «Акорд» був 2017 рік. Саме у цей час вони стали лауреатами фестивалю української культури в Ізраїлі, та отримали Гран-прі конкурсу-фестивалю «MIŁOSIERDZIE BOŻE WYŚPIEWAĆ CHCEJ – TARNÓW 2017» у Польщі. Крім цього, вони отримали найвищу нагороду (Гран-Прі) у XVII-му Всеукраїнському фестивалі лемківської культури «Дзвони Лемківщини» у Монастириську. «Акордівці» у цьому ж році були учасниками й інших фестивалів. Серед них: Всеукраїнський фестиваль «БЛАГОFEST» у Запоріжжі, «Зірки Тернопілля – воїнам АТО» у Тернополі [10].

Квартет удостоєний почесного звання «Народний художний музичний гурт» (Наказ Міністерства №341 від 21.07.2000 р.).

Успіх вокального чоловічого квартету «Акорд» не був би можливий без мистецького керівника, заслуженого артиста України Євгена Гунька. Адже, його вимогливість при підборі репертуару, до самого виконання з властивим йому органічним відчуттям найтонших пісенних нюансів, а також до стилістичного і жанрового його розмаїття, вдумливе ставлення до кожної пісні, відсутність виконавських штампів, художність виконуваних творів вже протягом майже двадцяти років творчого життя «Акорду» збагачує колектив неповторною і самобутньою палітрою.

Отже, добре знаний в Україні та поза її межами чоловічий вокальний квартет «Акорд» доносить до людей найкращі пісенні набутки минулого і сучасності. Це особливо

простежується в їхніх індивідуальних і неповторних аранжуваннях у високоякісному професійному виконанні, що в цілому виокремлює цей колектив і надає йому самобутності і неповторності в українському виконавському просторі.